
MARK HODDER

BURTON &
SWINBURNE

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

TRIFID

Mark Hodder

Podivná záležitost se Skákajícím Jackem

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnožována ani jinak šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.*

The Strange Affair of Spring Heeled Jack

Copyright © 2010 by Mark Hodder

All rights reserved.

Translation © Marek Drda, 2013

Cover illustration © Jon Sullivan

© Stanislav Juhaňák – Triton, 2014

ISBN 978-80-7387-730-9

Stanislav Juhaňák – TRITON, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10

www.tridistri.cz

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

Mark Hodder

Burton & Swinburne

Podivná záležitost se Skákajícím Jackem

Případ mechanického muže

Cesta do Měsíčních hor

(pracovní název, připravujeme)

The Secret of Abdu El-Yezdi

The Return of the Discontinued Man

MARK HODDER

BURTON &
SWINBURNE

PODIVNÁ
ZÁLEŽITOST
SE SKÁKAJÍCÍM
JACKEM

Věnováno mému otci
Michaelu Johnu Hodderovi

Poděkování

Tento román by možná nikdy nevyšel bez důvěry a nadšení Emmy Barnesové a Loua Anderse. Bez povzbuzování a neochvějně pozitivního přístupu George Manna bych jej možná ani nenapsal. A nebýt vlivu geniálního Mikea Moorcocka, snad by mě byl ani nenapadl. Srdečné díky všem.

Také bych rád vyjádřil svůj vděk Saladinu Ahmedovi za pomoc s arabštinou a Stéphanu Rouvilloisovi za pomoc s francouzštinou.

Po celou dobu, co jsem na tomto projektu pracoval, jsem měl po ruce knihu Mary S. Lovellové *A Rage to Live*. Životopisů sira Richarda Francise Burtona existuje spousta, ale tenhle je podle mě zdaleka nejlepší.

Yolandě Lermaové: Děkuji, že jsi byla tak trpělivá, stála jsi při mně a krmila mě!

A konečně, „slavná jména“ vystupující v knize patří národním hrdinům, kteří hluboce ovlivňují britského ducha. V tomto románu jsem jim v nadsázce nemilosrdně pošlapal pověst a udělal z nich něco, čím rozhodně nebyli. Učinil jsem tak s jistotou, že jejich velikosti svými hrátkami ani trochu neublížím.

ČÁST PRVÁ

VE KTERÉ AGENT DOSTÁVÁ ÚKOL
A DOJDE NA VYŠETŘOVÁNÍ ZÁHAD

Známá chyba je lepší než neznámá pravda.

arabské přísloví

Kapitola 1

OZVĚNY AFRIKY

**Vše, co ti život postaví do cesty, je příležitost.
Nezáleží na tom, jak je to obtížné.
Nezáleží na tom, jak tě to znepokojuje.
Nezáleží na tom, jak je to nepřekonatelné.
Nezáleží na tom, co si o tom myslíš.
Je to příležitost.**

libertinská propaganda

„Proboha! On se střelil!“

Sir Richard Francis Burton klopýtavě couvl a zhroutil se do křesla. Zpráva, kterou mu předal Arthur Findlay, se snesla k zemi. Ostatní muži odvraceli pohled, sedali si, prohlíželi si nehty a pohrávali si s límečky svých košil; cokoli, jen aby se nemuseli dívat na ohromného kolegu.

Isabel Arundellová stála na prahu „oblékárny“, skryta za pootevřenými dveřmi, a viděla, jak se jejímu milému šokem rozšířily zorničky tmavých a obvykle pronikavých očí, najednou plných zranitelnosti. Občas prudce pohnul ústy, jako by se pokoušel rozžvýkat a polknout něco těžko stravitelného. Nejraději by se k němu byla bývala rozběhla, aby ho utěšila a zeptala se, co je to za zprávu, která mu tak ublížila, aby ji zvedla ze země a přečetla si ji, aby zjistila, kdo se to střelil. Jenže takové představení před malou sešlostí by bylo nepatřičné, nehledě na to, že by jím Richarda uvedla do rozpaků. Vždyť to byl právě on, kdo stál pokaždé pevně na nohou, ať byla situace sebehroziivější. O jeho citlivosti věděla jen Isabel a ta by nikdy nepřipustila, aby ji kvůli ní odhalili i ostatní.

Mnoho lidí – většinou ti, kteří mu přezdívali „Rufián Dick“ – považovalo Burtonovu nemilosrdnou pohlednou tvář za odraz jeho skutečné povahy. Nikdy by je ani nenapadlo, že Richard o sobě mívá pochybnosti. Ačkoli kdyby ho teď spatřili

tak otřeseného, možná by si s překvapením uvědomili, že to i přes vzpurný knír a rozeklaný vous není až takový zloduch, jak vypadá.

Nahlédnout za tak působivou masku nebylo snadné.

Výbor sice usedl ke stolu teprve před chvilkou, ale když sir Roderick Murchison, předseda Královské zeměpisné společnosti, uviděl Burtonův zmučený výraz, dospěl k rozhodnutí.

„Udělejme si chvilku přestávku,“ zamumlal.

Burton vstal a nesouhlasně zvedl ruku. „Prosím vás, pánové,“ zašeptal chraptivě, „pokračujte ve schůzi. Plánovanou debatu budeme muset pochopitelně zrušit, ale pokud mi dáte půl hodinky, snad si dokážu uspořádat poznámky a připravit krátkou přednášku o údolí Indu, abychom nezklamali lidi.“

„To jste moc hodný, sire Richarde,“ odvětil sir James Alexander, jeden z členů výboru. „Ale určitě to pro vás představovalo strašnou ránu. Kdybyste snad raději...“

„Jen mi dejte třicet minut na přípravu. Vždyť už zaplatili vstupné.“

„Nuže dobrá. Děkujeme vám.“

Burton se otočil a nejistě přešel ke dveřím, prošel jimi, zavřel za sebou a lehce se kymáčeje stanul před Isabel.

Měřil pět stop a jedenáct palců, a i když sám toho palce, který mu do šesti stop scházel, litoval, ostatním díky širokým ramenům, hlubokému hrudníku a štíhlé, leč svalnaté postavě připadal dokonce i ve srovnání s mnohem vyššími muži jako obr.

Měl krátké černé vlasy, které si česal dozadu. Kůži měl snědou a ošlehanou větrem, což jeho pravidelným rysům dodávalo poněkud arabského vzhledu, ještě podtrženého výraznými lícními kostmi. Obě je hyzdily jizvy – tu pravou menší, tu levou pak dlouhá a rozeklaná, která mu lehce stahovala oční víčko. Jizvy pocházely od ran, jež mu během nešťastné výpravy do Berbery v Africkém rohu způsobilo vržené kopí, když mu proniklo do tváře a zase z ní vyjelo.

Pro Isabel byly Richardovy jizvy projevem dobrodružného a nebojácného ducha. Burton pro ni po všech stránkách představoval „dokonalého muže“. Byl to divoký a vášnivý romantik, úplně jiní než ti seriózní a emocionálně chladní mužští, kteří se pohybovali v londýnských společenských kruzích. Její rodiče ho považovali za nevhodnou partii, jenže Isabel věděla, že žádného jiného by milovat nemohla.

Vklopýtal jí do náruče.

„Co tě tak trápí, Dicku?“ zalapala po dechu, objímajíc ho kolem ramen. „Co se stalo?“

„John se střelil!“

„Ach ne!“ vykřikla. „Je mrtvý?“

Burton poodstoupil a utřel si oči do rukávu. „Zatím ne. Ale našel si kulku do hlavy. Isabel, musím teď sestavit přednášku. Můžu se na tebe spolehnout, že zjistíš, kam ho odvezli? Musím ho vidět. Musím se s ním smířit dřív, než...“

„Ale jistě, drahý. Samozřejmě! Hned to zjistím. Ale copak musíš přednášet ty? Nikdo by ti nezazlíval, kdybys to chtěl odvolat.“

„Odpřednáším to. Uvidíme se později, v hotelu.“

„Tak dobře.“

Políbila jej na tvář a odešla. Prošla krátkou chodbou s elegantní mramorovou podlahou, letmo se ohlédla a zmizela dveřmi vedoucími do auditoria. Když se dveře otevřely a zase zavřely, Burton zaslechl, jak lidé za nimi netrpělivě reptají. Ozýval se dokonce i pískot. Už čekali dost dlouho. Chtěli krev, chtěli vidět, jak on, Burton, zostudí a pokoří muže, kterého kdysi považoval za svého bratra: Johna Hanninga Spekea.

„Učiním prohlášení,“ hlas za ním zavrčel. Otočil se a zjistil, že Murchison opustil výbor a stojí po jeho boku. Na předsedově holé hlavě se třpytily kapky potu. Protáhlý obličej měl ztrhaný a bledý.

„Je to... je to moje chyba, sire Rodericku?“ zeptal se chraptivým hlasem Burton.

Murchison se zamračil. „Je vaší chybou, že máte přísná kritéria, zatímco podle výpočtů, které Společnosti předložil John Speke, Nil teče devadesát mil do kopce? Je vaší chybou, že jste erudovaný a sebevědomý diskutér, zatímco Speke dá dohromady sotva dvě slova? Je vaší chybou, že jej ti pleticháři zmanipulovali a obrátili proti vám? Ne, Richarde, vaše chyba to není.“

Burton o jeho slovech chvíli uvažoval a pak řekl: „Mluvte o něm takhle, a přitom jste ho podporoval. Zaplatili jste mu druhou expedici, a mně jste tu mou zamítli.“

„Protože měl pravdu. Navzdory jeho ledabylým měřením, předpokladům a dohadům má výbor pocit, že je pravděpodobné, že Nil skutečně pramení v tom jezeře, které objevil. Prostá pravda ohledně celé té věci, Richarde, zní, že on pramen našel, zatímco vy – nerad to říkám – nikoli. Nikdy jsem toho chlapa,

bůh buď milostiv jeho duši, neměl moc v lásce, jenže osud dal přednost jemu, ne vám.“

Z oblékárny vypochoďovali členové výboru a zamířili k přednáškovému sálu. Murchison poodstoupil.

„Omlouvám se, Richarde. Musím jít.“

A Murchison se připojil ke svým druhům.

„Počkejte!“ zvolal Burton a vyrazil za ním. „Já bych tam měl být také.“

„To není nutné.“

„Ale je.“

„Dobrá tedy. Pojďme.“

Vstoupili do zaplněného auditoria a za sarkastického pokřikování diváků vystoupili na pódium. Plukovník William Sykes, který debatu moderoval, už na něm byl a nešťastně se pokoušel utišit rušivější příslušníky neklidného davu, zejména ony mnohé novináře – k nimž patřil i záhadný mladý Američan Henry Morton Stanley –, kteří se zřejmě rozhodli, že z události udělají co možná nejzajímavější zprávu. Za Sykesem seděl nahněvaně vypadající doktor Livingstone. Na pódiu seděl i Clement Markham, který si nervózně okusoval nehty. Burton se sesul na židli vedle něj, vytáhl z kapsy malý zápisník a tužku a pustil se do psaní.

Svá místa na pódiu zaujali i sir James Alexander, Arthur Findlay a ostatní zeměpisci.

Dav mružel a posměšně houkal.

„Už bylo načase! Zabloudili jste?“ zavolal jakýsi čtverák. Poznámku přivítal uznalý řev.

Murchison cosi zamumlal do plukovníkova ucha. Sykes přikývl a ustoupil, aby se připojil k ostatním.

Předseda popošel dopředu, poklepal kotníky na řečnický stupínek a s kamenným výrazem pohlédl do vyčkávajících tváří. Publikum se postupně uklidňovalo a nakonec až na příležitostné zakašlání ztichlo.

„Jednání se opozdilo,“ promluvil sir Roderick Murchison, „a za to se vám musíme omluvit – ale až vám vysvětlím důvod, jistě nám odpustíte. Náš výbor byl těžce zasažen strašlivým neštěstím, jež...“ předseda se odmlčel a odkašlal si, aby se uklidnil. „... jež potkalo poručíka Spekea. Neštěstím, které jej, jak vám s bolestí sděluji, bude zajisté stát život.“

Ozval se výbuch konsternovaných a zděšených výkřiků.

Murchison zvedl ruce a zvolal: „Prosím vás, pánové!“

Hluk pomalu ustával.

„V tuto chvíli nemáme mnoho informací,“ pokračoval Murchison, „kromě dopisu bratra poručíka Spekea, který nám před malou chvílí doručil kurýr. Říká se v něm, že se pan poručík včera odpoledne účastnil honu na Fullerově panství poblíž Neston Parku. Ve čtyři hodiny, právě když zlézal zeď, jeho zbraň spustila a vážně ho poranila v oblasti hlavy.“

„A střelil se sám, pane?“ vykřikl kdosi v zadní části sálu.

„Myslíte úmyslně? Nic tomu nenasvědčuje!“

„Kapitáne Burtone!“ zahulákal další hlas. „Nestiskl jste tu spoušť vy?“

„Jak se opovažujete, pane!“ zaburácel Murchison. „To je naprosto nepřijatelné. To nestrpím!“

Z publika se přihnala vlna otázek; velká část z nich směřovala k Burtonovi.

Slavný cestovatel vytrhl ze zápisníku stránku, podal ji Clementu Markhamovi, naklonil se k němu a něco mu zamumlal do ucha. Markham pohlédl na papír, vstal, přistoupil z boku k Murchisonovi a cosi mu tiše říkal.

Murchison přikývl.

„Dámy a pánové,“ oznámil, „přišli jste sem, do společenských prostor (tzv. assembly rooms – místa, kde se scházeli příslušníci vyšších společenských tříd; v podstatě jakési kulturní domy Británie 18. a 19. století – pozn. překl.) v Bathu, abyste vyslechli diskusi kapitána Richarda Burtona a poručíka Johna Spekea v otázce pramene Nilu. Já samozřejmě chápu, že byste rádi slyšeli, co té strašlivé nehodě, která jeho kolegu potkala, říká sir Richard, ale sira Richarda toto neštěstí – jak lze očekávat – velice zasáhlo, takže má pocit, že v tuto chvíli mluvit nedokáže. Napsal nicméně krátké prohlášení, které vám nyní přečte pan Clement Markham.“

Murchison odstoupil od pultíku a jeho místo zaujal Markham.

Klidným a pevným hlasem přečetl Burtonův vzkaz: „Muž, kterého jsem kdysi nazýval bratrem, dnes leží vážně zraněn. Rozdílné názory, jež, jak je známo, mezi námi stály od jeho návratu z Afriky, ještě zdůrazňují mou povinnost veřejně vyjádřit svůj upřímný obdiv k jeho charakteru i podnikavosti a šokované zděšení nad tím, že ho potkal takový osud. Prosím vás, abyste se za něj modlili, ať již vyznáváte jakoukoli víru.“

Markham se vrátil na své místo.

Mezi diváky se neozýval ani hlásek.

„Teď bude třicetiminutová přestávka,“ prohlásil Murchison, „a pak vystoupí sir Richard s přednáškou o údolí Indu.“

Mezitím bych vás rád zdvořile požádal, abyste i nadále trpělivě vyčkali, než pozměníme odpolední program. Děkuji vám.“

Vyvedl skupinku cestovatelů a zeměpisců z posluchárny, a když si s Burtonem vyměnil pár stručných a tichých slov, zamířil s nimi se všemi zpátky do oblékárny.

Sir Richard Francis Burton s ochromenou myslí a srdcem překypujícím city kráčel opačným směrem, dokud nedorazil k jedné z čítáren. Naštěstí byla volná. Vstoupil dovnitř, zavřel dveře a opřel se o ně.

Plakal.

„Omlouvám se. Nemohu pokračovat,“ zašeptal sotva slyšitelně.

Mluvil už dvacet minut, přičemž si stěží uvědomoval, co vlastně říká, když slabým, chvějícím se hlasem mechanicky předčítal ze svých deníků. Jeho řeč zpomalovala, až nakonec slova úplně odumřela.

Když Burton vzhlédl, spatřil stovky očí, které jej upřeně pozorovaly, a ve všech byl soucit.

Zhluboka se nadechl.

„Omlouvám se,“ zopakoval hlasitěji. „Dnes nebude žádná diskuse.“

Odvrátil se od davu, hluchý k vykřikovaným otázkám i zdvořilému potlesku, opustil stupínek, protáhl se kolem Findlaye a Livingstonea a prakticky prchl do vestibulu. Požádal šatnářku o svůj svrchník, cylindr i hůl, a když je dostal, spěšně vyšel hlavními dveřmi a po schodech sestoupil na ulici.

Bylo právě po poledni. Po obloze pluly temné mraky; období hezkého počasí posledních dnů pomalu končilo a teplota klesala.

Mávnutím zastavil dvoukolou drožku.

„Kam to bude, pane?“ zeptal se kočí.

„Hotel Royal.“

„Jasně. Naskočte si.“

Burton vyšplhal do kabiny a usedl na dřevěné sedátko. Podlaha byla poseta nedopalky. Cítil otupělost, takže když se kočár rachotivě rozjel přes kočičí hlavy, vůbec nevnímal okolí.

Pokusil se přivolat vzpomínku na Spekea, onoho Spekea časů minulých, kdy mu byl mladý poručík spíš cenným druhem než zapřisáhlým nepřítelem. Burtonova paměť však od-

mítla spolupracovat a zavedla ho zpět k události ležící u kořenů jejich roztržky: k útoku v Berbere před šesti lety.

Berbera, nejvýchodnější cíp Afriky, 19. dubna 1855.

Posledních několik dní na obzoru blýskalo. Vzduch byl vlhký a těžký.

Skupina poručíka Burtona rozbila tábor na skalnatém hřebenu poblíž pobřeží, asi tři čtvrtě míle za městem. Stan poručíka Stroyana byl dvanáct yardů vpravo od stanu podpíraného dvěma tyčemi, o nějž se s poručíkem Hernem dělil Burton. Stan poručíka Spekea stál v podobné vzdálenosti vlevo, oddělen od ostatních vybavením a zásobami expedice, ukrytými pod nepromokavou plachtou.

Nedaleko bylo uvázáno šestapadesát velbloudů, pět koní a dvě muly. Kromě čtyř Angličanů tu bylo osmatřicet dalších mužů: průvodci, strážníci, sluhové i poháněči velbloudů, všichni ozbrojení.

S hrozícím obdobím dešťů se Berbera během minulého týdne prakticky vyliadila. Vydržela jen jedna arabská karavana, ale když jí Burton odmítl poskytnout doprovod z města – s tím, že raději počká na loď se zásobami, která měla každým dnem dorazit z Adenu –, odešla nakonec i ta.

Teď byla Berbera tichá.

Výprava se uložila ke spánku. Burton postavil tři hlídky navíc, neboť jim již několikátý den hrozil útok somálských kmenů z horního i dolního konce pobřeží. Somálci byli přesvědčeni, že Britové jsou tu buď proto, aby zarazili lukrativní obchod s otroky, nebo aby uplatnili nárok na malou obchodní stanici.

V půl třetí ráno vytrhly Burtona ze spánku výkřiky a střelba.

Otevřel oči a zíral na střechu stanu. Na plachtě poskakovalo oranžové světlo.

Posadil se.

Dovnitř vpadl El Baljúz, hlavní průvodce.

„Útočí na nás!“ vykřikl a po snědé tváři mu přelétl zmatený výraz, jako by nemohl uvěřit vlastním slovům. „Vaše zbraň, efendi!“ Podal Burtonovi revolver.

Cestovatel shrnul příkrývky a vstal, pistoli položil na stolek s mapami, natáhl si kalhoty, s prásknutím si přetáhl přes ramena šle a zbraň opět zvedl.

„Další pitomé divadýlko!“ zazubil se na Hernea, který se už také probudil, rychle oblékl a popadl svůj kolt. „Všechno je to jen naoko, ale neměli bychom je nechat, aby si o sobě začali moc myslet. Vylezte ze stanu zadem, držte se dál od ohně a zjistěte, kolik jich je. Když to bude nutné, párkrát jim vystřelte nad hlavu. Brzy zase odtáhnou.“

„Jasně,“ odpověděl Herne a protáhl se pod plachtou v zadní části stanu.

Burton zkontroloval svou zbraň.

„Ježkova noho, Baljúzi, proč jsi mi dal nenabitou pistoli? Podej mi moji šavli.“

Zastrčil si kolt za pás kalhot a vytrhl šavli Arabovi z rukou.

„Speke!“ zahulákal. „Stroyane!“

Téměř vzápětí kdosi odstrčil stanovou chlopeň stranou a dovnitř vklopýtal Speke. Byl to vysoký, štíhlý a bledý muž s vodnatýma očima, světle hnědými vlasy a dlouhým hustým vousem. Obvykle míval klidný a poněkud rozpačitý výraz, ale teď se mu oči divoce leskly.

„Strhli mi stan nad hlavou! Málem jsem dostal nakládačku! Chystá se přestřelka?“

„Myslím, že ano,“ pronesl Burton, kterému konečně došlo, že situace je možná vážnější, než si zpočátku myslel. „Mějte oči na stopkách a připravte se na obranu tábora!“

Chvilí vyčkávali, kontrolovali svou výzbroj a poslouchali shon venku.

„Těch neřádů je tam spousta,“ ozval se za nimi hlas, „a naši zatracení strážní vzali nohy na ramena!“ Byl to Herne, který se vrátil z průzkumu. „Párkrát jsem na tu chátru vypálil, ale pak jsem se zamotal do stanových šňůr. Nějaký somálský obr se po mně ohnal pěkně velkou palicí. Tak jsem to do toho grázla našil. Stroyan je buď v bezvědomí, nebo je po něm – nedokázal jsem se k němu dostat.“

Do stanu z boku cosi udeřilo. A potom znovu. Najednou se na plátno sesypala úplná smršť ran a všude kolem se rozezněl válečný pokřik. Útočníci se rojili jako vosy. Vchodem bodaly oštěpy. Látku drásaly dýky.

„Bismilláh!“ zaklel Burton. „Budeme se muset probít k zásobám a sehnat víc zbraní! Herne, vzadu jsou k tyči přivázaná kopí – vezměte je!“

„Ano, pane!“ přikývl Herne a vrátil se do zadní části stanu. Téměř ihned přiběhl zpátky a křičel: „Prořezávají se plátnem!“

Burton hlasitě zanedával. „Jestli na nás tahle zpropadená věc spadne, budeme tu jako v kleci. Vypadněte odtud! No tak! Hned!“

A vyrazil mezi stanovými chlopněmi do noci, kde se ocitl tváří v tvář přibližně dvaceti somálským domorodcům. Další pobíhali po táboře, odváděli velbloudy a drancovali zásoby. Burton zaklel, skokem se vrhl vpřed a pustil se do útočnicků šavlí.

Neleží tam naproti ve stínu poručík Stroyan? Těžko říct. Burton se prosekával k ležícímu tělu a šklebil se, neboť do něj bušily hole a ratiště kopí, otloukajíce ho a řezajíce až do krve.

Na okamžik se ohlédl, aby zjistil, jak si vedou ostatní, a spatřil Spekea, jak couvá do vstupu do stanu s pusou dokořán a panikou v očích.

„Neustupujte!“ zaburácel. „Budou si myslet, že se stahujeme!“

Speke na něj pohlédl s výrazem naprostého zděšení. A právě tehdy, uprostřed boje, skončilo jejich přátelství, neboť John Hanning Speke poznal, že jeho zbabělost byla odhalena.

Burtona zasáhla do ramene hůl, takže odtrhl oči od druhého Angličana, prudce se otočil a ohnal se ostřím po jejím majiteli. Strkali ho sem a tam. Do zad mu neustále tlačil pár rukou. Netrpělivě se otočil, zvedl šavli, jen aby v poslední vteřině rozpoznal El Baljúze. Ruka mu ztuhla uprostřed rány.

V hlavě mu vybuchla bolest.

Cosí těžkého ho táhlo do strany, dokud se nezhroutil na kamenitou zem.

Omámeně zvedl ruku. Obličej mu prošpikoval oštěp se zpětnými hroty; levou tváří pronikl dovnitř a pravou zase ven, přičemž mu vyrazil několik zadních zubů, pořezal jazyk a rozsekl patro.

Zoufale se snažil zůstat při vědomí.

Kdosi ho táhl pryč od konfliktu.

Burton omdlel.

Před stanem se do pranice vrhl Speke, rozběsněný odhalením ostudné vady jeho charakteru. Pozvedl svůj revolver Dean and Adams, přitiskl jeho ústí k hrudi muže, který skolil Burtona, a stiskl spoušť.

Zbraň se zasekla.

„Zatraceně!“ ulevil si Speke. Obrovský domorodý válečník se na něj shora podíval, usmál se a pěstí jej udeřil do srdce.

Speke padl na kolena a lapal po dechu.

Somálec se sklonil, chytil ho za vlasy, stáhl dozadu a druhou rukou mu zašátral mezi nohama. Angličan byl na jednu děsivou vteřinu přesvědčen, že bude vykastrován. Domorodec však prostě jen pátral po dýkách ukrytých po arabském způsobu.

Speke byl sražen na záda. Hbitě mu svázali ruce nemilosrdně utaženými provazy. Vytáhli ho do stoje a vyvedli z tábo-ra, kde se teď drancovalo a ničilo.

Když poručík Burton přišel k sobě, zjistil, že ho El Baljúz vleče na pobřeží. Vzpamatoval se dost na to, aby svého zachránce zarazil a pomocí znakové řeči i psaní do písku mu přikázal, ať dojde pro malý člun, který expediční skupina uvázala v přístavu, a připluje s ním k ústí blízké zátoky.

El Baljúz přikývl a odběhl.

Burton ležel na zádech a pozoroval Mléčnou dráhu.

Já chci žít! pomyslel si.

Uběhla asi minuta. Burton zvedl ruku k obličejí a nahmátl špiči oštěpu se zpětnými hroty. Jediný způsob, jak jej odstranit, představovalo protažení celého jeho těla ústy a tvářemi. Burton jej pevně sevřel, zatlačil a omdlel.

Jak se noc táhla, únosci začali Johna Spekea popichovat a plivat na něj. Svými šavlemi mu řezali vzduch jen pár palců od tváře. Speke stál a snášel to s přimhouřenýma očima a zaťatými čelistmi. Očekával, že zemře, a přemítal, co o něm asi Richard Burton řekne, až bude o tomto incidentu podávat zprávu.

Neustupujte! Budou si myslet, že se stahujeme!

Byla to palčivá výtka, a jestli ji Burton dá do záznamu, Speke navěky ponese cejch polovičního muže. Čert vem toho arogantního gaunera!

Jeden z únosců bodl Spekea nenuceně oštěpem do boku. Poručík vykřikl bolestí a pak upadl na záda, když do něj hrot pronikl znovu, tentokrát na rameni.

Tohle je konec, řekl si.

Namáhavě se zvedl na nohy a spoutanýma rukama odvrátil bodnutí oštěpu směřujícího na srdce. Hrot mu roztrhl kůži za klouby prstů až na kost.

Somálec couvl.

Speke se narovnal a podíval se na něj.

„K čertu s tebou,“ pronesl. „Já jako zbabělec neumřu.“

Domorodec přiskočil a píchl oštěpem do Spekeova levého stehna. Cestovatel cítil, jak ostří drhne o kost.

„Kurva!“ vyrazil ze sebe v šoku a reflexivně sáhl po ratišti. On i Afričan bojovali o oštěp – jeden se jej snažil zmocnit, ten druhý si ho chtěl ponechat. Somálec se levou rukou pustil a vytáhl palici, kterou měl za opaskem. Tou udeřil do Spekeovy pravice, kde přistála s ohavným zapraščením. Speke pustil ratiště, zhroutil se na kolena a bolestí zalapal po dechu.

Útočník poodešel, pak se otočil, rozběhl se k Angličanovi a oštěpem mu proklál pravé stehno skrz naskrz, až se za ním oštěp zabořil do země.

Speke vykřikl.

Ovládly ho instinkty.

Jeho vědomí se podivným způsobem oddělilo od těla, takže se díval, jak jeho ruce svírají zbraň, vyprošťují ji ze země, vytahují ze stehna a odhazují stranou. Nato se klopytavě vrhl na útočníka, máchl spoutanými pěstmi vzhůru a vrazil je muži do tváře.

Válečník se zapotácel a zvedl ruku k obličejí. Z nosu mu stříkala krev.

Speke napůl šel a napůl skákal pryč. Jeho nezúčastněná mysl zatím uvažovala, jak je možné, že se s takovými strašnými zraněními ještě drží na nohou.

Kde je ta bolest, říkal si a vůbec si neuvědomoval, že má tělo v jednom ohni.

Bosý se šoural po drsné skále, dolů po úbočí a na oblázkovou pláž. Nějakým zázrakem se rozběhl. Cáry toho, co na něm z oblečení zbylo, vlály za ním.

Somálec rychle zvedl oštěp a dal se do pronásledování; hodil svou zbraň, minul a rezignoval.

Na Angličana se vrhli další domorodci, ale Speke je odstrčil a běžel dál. Když své pronásledovatele nechal za sebou a viděl, že pronásledování vzdali, zhroutil se na jakýsi kámen a začal žvýkat provaz, který mu poutal zápěstí.

Ze šoku a ztráty krve se o něj pokoušely mdloby, věděl však, že musí najít své druhy, a tak v ranním rozbřesku pokračoval dál, dokud nedorazil do Berbery. Tady jej objevila pátrací skupina vedená poručíkem Hernem, která jej přenesla na člun v ústí zátoky. Uběhl tři míle a utrpěl jedenáct zranění, včetně těch dvou, která pronikla velkými stehenními svaly.

Usadili ho na sedátko. Speke zvedl hlavu a pohlédl na muže, který seděl proti němu. Byl to Burton. Měl obvázaný obličej a plátnem na tvářích mu prosakovala krev.

Jejich pohledy se setkaly.

„Já nejsem žádný posera,“ zašeptal Speke.

Ta bitka je měla sbratřit. Oba se chovali, jako by se tak stalo – a za necelé dva roky se společně pustili do jedné z největších expedic v britské historii: na riskantní výpravu do střední Afriky, kde pátrali po prameni Nilu.

Bok po boku snášeli nesmírně tvrdé podmínky, pronikající na území, které ještě bílý muž nespatriil, a kroužice nebezpečně blízko království smrti. Burtona na čas oslepila a znehybnila nakažlivá nemoc. Speke natrvalo ohluchl na jedno ucho, když se z něj pokoušel kapesním nožem vydolovat jakýsi hmyz. Oba sužovaly malárie, úplavice a ochromující vředy.

Vytrvali.

Spekeova zášť pomalu doutnala.

Vykonstruoval si vlastní verzi incidentu v Berbeře, z níž vynechal to nejpodstatnější: skutečnost, že jej vržený kámen zasáhl do čéšky kolena, což způsobilo, že couvl do vchodu stanu. Burton se přesně v ten okamžik ohlédl a zřetelně viděl, jak se kámen od Spekeova kolene odráží, takže onen krok zpět chápal jako reakci na něj. O od vazě svého druha ani na vteřinu nepochyboval.

Speke věděl, že Burton kámen viděl, ale rozhodl se na to zapomenout. Zjistil, že historie je taková, jakou si ji uděláte.

Dorazili k centrálním jezerům.

Burton prozkoumal rozlehlou masu vody ležící jižně od Měsíčních hor, kterou domorodé kmeny nazývaly „Tanganika“. Jeho geografická měření naznačovala, že by mohlo jít o zdroj Nilu, na návštěvu nejsevernějšího břehu, odkud měla velká řeka vytékat, byl však příliš nemocen.

Speke opustil svého „bratra“, jenž se nacházel ve stavu hořečnatého deliria, vydal se na severovýchod a zjistil, že se ocitl na břehu ohromného jezera, které autoritativně pojmenoval po britském panovníkovi navzdory tomu, že kmeny, které na březích jezera žily, už pro něj jméno měly: „Nyanza.“

Speke se ho pokusil obejít, ztratil ho ale z dohledu a znovu ho našel dále na sever – nebo to byl břeh jiného jezera? –, provedl neúplná a nedostatečná měření a vrátil k Burtonovi, vedoucímu expedice, s tvrzením, že docela sám a bez stínu pochybností našel skutečný pramen mohutné řeky.

Když se jim zdraví trochu zlepšilo, podnikli dlouhý pochod k Zanzibaru, kde Burton propadl malomyslnosti. Kladl si za vinu, že získané důkazy nebyly podle jeho přísných měřítek průkazné.

Méně vědecky založený, méně svědomitý a méně disciplinovaný John Speke odplul do Anglie dříve než Burton a cestou se dostal pod vliv muže jménem Laurence Oliphant, prohnaného pleticháře a pozéra, který si držel jako domácího mazlíčka bílého levharta. Oliphant příživil Spekeovu urážkou pýchu, přetavil ji v zášť a zlákal jej k tomu, aby si nárokoval vítězství pro sebe. Bez ohledu na skutečnost, že šlo o expedice jiného muže, největší zeměpisnou hádanku své doby vyřešil Speke!

Poslední slova, která John Speke Burtonovi řekl, zněla: „Na shledanou, starý kamaráde, můžete se spolehnout, že do Královské zeměpisné společnosti nepůjdu, dokud nebudete připraven a neobjevíme se tam spolu. Klidně to pusťte z hlavy.“

V den, kdy se v Anglii vylodil, vydal se Speke rovnou do Královské zeměpisné společnosti a oznámil siru Rodericku Murchisonovi, že je otázka Nilu vyřešena.

Společnost se rozdělila. Někteří její členové podporovali Burtona, jiní zase Spekea. Do věci se vložili pleticháři, kteří se postarali, aby se to, co mělo být vědeckou debatou, rychle zvrhlo v osobní spor, přestože si jej Burton, který se zotavoval v Adenu, téměř nebyl vědom.

Lehce ovlivnitelný Speke si začal být příliš jist sám sebou. Začal kritizovat Burtonův charakter, což byl u člověka, který věřil, že se jeho protivník stal svědkem jeho zbabělosti, nebezpečný tah.

Burton se doslechl, že má být pasován na rytíře a že by se měl okamžitě vrátit do Anglie, což také učinil. Když vystoupil na břeh, zjistil, že se ocitl ve víru událostí.

I ve chvíli, kdy se zástupce samotářského panovníka dotýkal mečem jeho ramen a tituloval jej coby sira Richarda Francise Burtona, prodléval slavný cestovatel v myšlenkách u Johna Spekea a přemýšlel, proč na něj Speke takovým způsobem útočí.

V následujících týdnech se Burton sice bránil, ale pokusěný úder oplatit nepodleh.

Život je vrtkavý a slušný člověk pokaždé nevyhraje.

Postupně začínalo být zřejmé, že poručík Speke se svým odhadem trefil – zdrojem Nilu pravděpodobně je jezero Nyanza.

Murchison věděl, že – jak pohotově poukázal Burton – Speke má ve svých údajích a výpočtech vážné chyby. Ve skutečnosti byly zcela diletantské a coby vědecké důkazy naprosto nepřijatelné. Přesto naznačovaly, že se v nich možná skrývá pravda. A to stačilo – Společnost poskytla finance na druhou expedici.

John Speke se vrátil do Afriky, tentokrát s mladým a loajálním vojákem bez názoru jménem James Grant. Prozkoumal Nyanzu, nepodařilo se mu ji však obeplout a najít místo, kde Nil vytéká, provedl nepřesná měření a vrátil se do Anglie s dalším výčtem domněnek, které Burton s chladnou výkonností začal cupovat na kousky.

Přímá konfrontace obou mužů se zdála neodvratná.

Naplánoval ji škodolibý Oliphant, který mezitím záhadně zmizel veřejnosti z očí – pověsti říkaly, že do opiového doupěte, aby jen tahal za provázky jako neviditelný loutkář.

Coby místo střetu dohodl společenské prostory v Bathu a coby datum 16. září 1861. Aby Burtona přiměl k účasti, veřejně rozhlásil, že Speke řekl: „Jestli bude mít Burton tu drzost a objeví se v Bathu na pódiu, nakopu mu zadek!“

Burton se nechal chytit: „A je to jasné! Bože, tak on prý mi nakope zadek!“

Drožka zastavila před hotelem Royal a Burton se v myšlenkách vrátil do současnosti. Když se vynořil z kabiny, převažovala myšlenka jediná: Laurence Oliphant za tohle jednoho dne zaplatí.

Vešel do hotelu. Recepční na něj kývl – na Burtona čekal vzkaz od Isabel.

Burton si vzkaz vzal a přečetl:

*Johna odvezli do Londýna. Jedu k Fullerovým,
abych zjistila, kam přesně.*

Burton zaskřípal zuby. Ženská pitomá! Jakpak si myslí, že ji Spekeova rodina uvítá? To vážně věří, že jí řeknou, jak mu je nebo kde leží? Přestože ji měl moc rád, Isabelina netrpělivost a nedostatek taktu mu pokaždé hnuly žlučí. Isabel byla příslomečný slon v porcelánu; pokaždé se hnala za svým cílem, aniž brala ohled na cokoli, co by jí mohlo ležet v cestě, vždy s naprostou jistotou, že to, co chce, je správné, ať už si o tom ostatní myslí cokoli.

Napsal jí úsečnou odpověď:

Odjel jsem do Londýna. Zaplať, sbal věci a přijedť.

Zvedl oči k recepčnímu. „Prosím vás, dejte to slečně Arundellové, až se vrátí. Máte tu Bradshawa?“

„Tradiční, nebo atmosférickou dráhu, pane?“

„Atmosférickou.“

„Ano, pane.“

Recepční mu podal jízdní řád. Příští atmosférický vlak odjížděl za padesát minut. Dost času naházet do kufru pár maličkostí a dojít na nádraží.

Kapitola 2

ZJEVENÍ V ULIČCE

Eugenikové teď začínají ty své zvrácené pokusy nazývat „genetika“, podle starořec-kého „genesis“, což znamená „počátek“. Tohle je odpověď na práci Gregora Mendela, toho augustiniánského kněze. Kněze! Může být větší pokrytec než kněz, který zasahuje do Stvoření?

RICHARD MONCKTON MILNES

Byla to rychlá a plynulá jízda do Londýna.

Atmosférická železnice Isambarda Kingdoma Brunela znamenala triumf. Používala širokorozchodné koleje, mezi nimiž vedlo potrubí o průměru patnáct palců. V horní části potrubí byla dvoupalcová štěrbiná, zakrytá těsnicí chlopní z hovězí. Pod prvním vagónem každého vlaku visel píst ve tvaru činky, který přesně zapadal do potrubí. S vagónem byl propojen tenkou hřídelí, procházející štěrbinou vzhůru. Hřídel na sobě měla připevněné malé zařízení s kolečky, která před ní odtlačovala chlopeň a pak ji za ní zase zavírala a promazávala. Podél trati stála každé tři míle stanice, která vysávala vzduch z potrubí před vlakem a pumpovala ho do potrubí za ním. A byl to právě rozdíl v tlaku vzduchu, co hnalo vagóny ohromnou rychlostí po kolejích.

Když Brunel svoji železniční síť stavěl poprvé, narazil na nečekaný problém: hovězinu požíraly krysy. Obrátil se na svého kolegu eugenika Francise Galtona, aby našel řešení, a zmíněný vědec mu jej nabídl v podobě speciálně vyšlechtěného dobytka, jehož kůže hlodavce jednak odpuzovala, jednak trávila.

Pneumatická železnice teď protkala Británii křížem krážem a šířila se po celém impériu, obzvlášť pak v Indii a Africe.

Podobný způsob pohonu se plánoval i pro novou londýnskou podzemní železnici, přestože její projekt od Brunelovy smrti před dvěma roky vázl.

Burton dorazil domů do Montagu Place číslo 14 v půl sedmé, kdy už se ulicemi města táhla mlha. Když otevíral branku z tepaného železa a stoupal k předním dveřím, zaslechl v dálce volání kamelota: „Speke se zastřelil! Bouřlivá debata o Nilu! Všechny dostupné informace!“

Burton vzdychl a čekal, až se mladý dareba došine blíž. Lehký irský přízvuk poznával – byl to Oscar, uprchlík před nikdy nekončícím hladem, a tohle byl jeho pravidelný okruh. Chlapec dovedl neobyčejně obratně zacházet se slovy, což Burton velmi oceňoval.

Hoch přišel blíž, spatřil Burtona a zazubil se. Byl to malý a poměrně buclatý klučina, zhruba osmiletý, s ospale působícíma očima a přidrzlým úsměvem, který hyzdily jen křivé našloutlé zuby. Vlasy měl příliš dlouhé a nikdy mu nescházely ošoupaný cylindr a kytka v knoflíkové dírcce.

„Zdravím, kapitáne! Vidím, že už se zase chcete dostat do titulků!“

„Tohle není k smíchu, Vtípku,“ odvětil Burton, užívaje přezdívky, kterou dal malému kamelotovi před několika týdny. „Pojď na chvíli do předsíně, chci si s tebou promluvit. Předpokládám, že všichni novináři to kladou za vinu mně, ne?“

Oscar se připojil k cestovateli a čekal, až si vyloví klíče.

„Nu, kapitáne, ve prospěch moderní žurnalistiky je možno říci mnohé. Díky tomu, že nás seznamuje s názory nevzdělanců, neztrácíme kontakt s ignorancí společnosti.“

„Ignorance, to je to slovo,“ souhlasil Burton. Otevřel dveře a zavedl hocha dovnitř. „Pokud můžu soudit podle reakce lidí v Bathu, mám podezření, že ti laskaví říkají, že se Speke zastřelil sám, a ti nelaskaví, že jsem ho zastřelil já.“

Oscar odložil balík novin na rohožku.

„Nemýlíte se, pane. Ale co říkáte vy?“

„Že co se stalo, v tuhle chvíli neví nikdo kromě těch, kteří tam byli. A že by k tomu možná vůbec nebylo bývalo došlo, kdybych se trochu víc snažil přemostit propast, která se mezi námi otevřela; kdybych byl třeba trochu citlivější k Spekeovým démonům.“

„Tak démonům říkáte?“ zvolal hoch svým vysokým pisklavým hláskem. „A co ti vaší? Nepobízejí vás náhodou, abyste se rochnil ve výčitkách?“

„Rochnil!“

„No jistě. Obviňujeme-li sami sebe, máme pocit, že nikdo jiný už nás obviňovat nesmí. Jaký to přepych!“

Burton zavrčel. Vložil hůl do stojanu na deštníky ze sloní nohy, pověsil cylindr na věšák na klobouky a shodil ze sebe svrchník.

„Ty jsi ale strašně inteligentní vagabundík, Vtípku.“

Oscar se zahihňal. „To je pravda. Jsem tak chytrý, že občas nerozumím jedinému slovu z toho, co říkám.“

Burton zvedl malý zvoneček ze stolku v hale a zazvonil na hospodyni.

„Ale není také pravda, kapitáne Burtone,“ pokračoval chlapec, „že jste vždycky jen žádal, aby Speke na podporu svých tvrzení předložil vědecké důkazy?“

„To rozhodně. Napadal jsem jeho metody, ale jeho samotného nikdy, přestože on ke mně tak ohleduplný nebyl.“

Prerušil je příchod paní Iris Angellové, která sice byla Burtonovou domácí, ale také hospodyní. Byla to stará dáma se širokými boky, bílými vlasy, laskavou tváří, hranatou bradou a úžasně modrýma a šlechetnýma očima.

„Doufám, že jste si otřel nohy, pane Oscare!“

„Čistá obuv je znakem džentlmena, paní Angellová,“ odvětil chlapec.

„Dobře řečeno. V kuchyni mám čerstvě upečenou slaninu a slaný vaječný koláč. Nedal byste si kousek?“

„Velmi rád!“

Stará dáma pohlédla na Burtona, který přikývl. Paní Angellová se po schodech vrátila do svého království v suterénu.

„Takže budete chtít informace, kapitáne?“ zeptal se Oscar.

„Potřebuji vědět, kam odvezli poručíka Spekea. Víím, že ho z Bathu převezli do Londýna – jenže do které nemocnice? Dokážeš to zjistit?“

„No ovšem! Rozhlásím to mezi kluky. Do hodiny bych pro vás měl mít odpověď.“

„Výborně. Slečna Arundellová také provádí nějaké šetření, ale obávám se, že její přístup nepřinese nic než potíže.“

„Jak to, kapitáne?“

„Jede na návštěvu ke Spekeovým příbuzným, aby jim vyjádřila soustrast.“

Oscar sebou trhl. „Nebesa! Není nic horšího než ženská na dobročinné misi. Kvůli vám doufám, že to nezvětří pan Stanley.“

Burton vzdychl. „Bismilláh! Na toho jsem zapomněl!“

Henry Morton Stanley, onen novinář, který do Londýna nedávno připlul z Ameriky. Měl poněkud záhadný původ: stopy velšského přízvuku naznačovaly, že není tak autentický „Yankee“, za jakého se vydával, a říkalo se, že jeho jméno je falešné. Ať už byla pravda jakákoli, hodně na sebe upozorňoval coby novinový reportér, který se obzvlášť zajímá o různé expedice organizované Královskou zeměpisnou společností. Sprátelil se s doktorem Livingstonem a spojil se s ním v nilské debatě proti Burtonovi, o němž napsal několik nepříliš lichotivých článků do *Empire* – včetně toho, ve kterém Burtona obvinil z vraždy chlapce, jenž ho přistihl během slavné pouti do Mekky, jak močí po evropském způsobu. Burton pohotově upozornil, že jeho převlek, zběhlost v jazyce a pilné pozorování zvyků byly natolik přesvědčivé, aby jeho soupeřníky oklamaly tak, že ho po mnoho měsíců považovali za Araba, a že je tedy docela nemyslitelné, aby jej přistihli při tak zásadní chybě, jakou je močení vstojě. Zabití chlapce by navíc určitě vedlo k jeho odhalení coby podvodníka a rychlé popravě.

Stanley napadl v tisku i Isabel, již pomlouval kvůli jejímu nedostatku rafinovanosti a přílišné svěhlovosti. Burton si nemohl pomoci, aby ho nenapadlo, zda se z Isabel v tomto kritickém bodě jeho kariéry nestává přítěž, čehož si Stanley před nějakou dobou všiml a teď si to vychutnával.

„Mňam!“ vykřikl Oscar.

Paní Angellová se opět objevila se štědrá porcí koláče. Podala ji chlapci.

„Není to nic zvláštního, ale snad to tu bezednou jámu, které říkáte žaludek, zaplní,“ řekla.

„Já mám ten nejprostší vkus, paní Angellová,“ prohlásil malý kamelot. „Vždycky se spokojím s tím nejlepším!“

Burton rozčuchal chlapci vlasy. „Tak už běž, Vtípku. Až se vrátíš, bude tu na tebe čekat kus koláče.“

Oscar spokojeně vzdychl, zvedl své noviny a proběhl otevřenými dveřmi, které mu Burton přidržel.

Když je zase zavřel, pohlédl cestovatel na svou bytnou.

„Už jste slyšela tu novinu?“

„Ano, pane. Kéž ho bůh zachovati ráčí. Musel to pro vás být strašlivý šok.“

„Nenáviděl mě.“

„Pokud se nebudete zlobit, že to říkám, pane, myslím, že jej svedli na scestí.“

„Netvrdím, že nemáte pravdu. Nebušili vám na dveře novináři?“

„Ne, pane, zřejmě se domnívají, že jste ještě v Bathu.“

„Dobrá. Kdyby přišli, chrstněte na ně kýbl pomyjí. Žádné návštěvy, prosím vás, matko Angellová. Dokud se malý Oscar nevrátí, nechci nikoho vidět.“

„Dobře. Můžu vám přinést něco na zub?“

Burton začal šplhat do schodů. „Ano, díky. A konvici kávy.“

„Ano, pane.“

Stará dáma sledovala, jak Burton vychází na podestu, zatáčí vlevo a mizí ve své pracovně. Našpulila rty. Znala Burtona dost dobře, aby tohle začínající rozpoložení identifikovala.

„Prý kávu! Zlaté oči!“ mumlala si, zatímco scházela do kuchyně. „Než odbijí půlnoc, bude mít v sobě láhev brandy.“

Burton si skutečně nalil pořádnou dávku brandy a teď podřimoval u krbu ve svém starém křesle s postranními kapsami s nohama opřenýma o plechovou ohrádku kolem ohniště. V jedné ruce držel sklenku, v druhé dopis. Přišel z Downing Street č. 10 a stálo v něm:

*Jakmile se vrátíte do Londýna, kontaktujte, prosím,
úřad ministerského předsedy.*

Burton usrkl brandy a vychutnával si oheň, který mu sjížděl dolů do břicha. Byl unavený, ale ne ospalý a cítil, jak na něj ztěžka doléhá deprese.

Položil si hlavu na opěradlo a s přivřenýma očima soustředil mysl na sluch. Byl to súfijský trik, který se naučil cestou do Mekky. Nejdůležitější smysl je zrak; pokud dostane přednost jiný smysl a necháte mysl jen tak toulat, z jinak nedostupných hlubin často vyubublají myšlenky, náhledy a souvislosti, které jste dosud neviděli.

Burton zaslechl slabé zavržení knihovny, jak se dřevo přizpůsobovalo měnící se teplotě časného večera. Až na Burtonův dech a tikání hodin na krbové římse to byl jediný zvuk z nitra pracovny. Zpoza dvou velkých posuvných oken sem však doléhala kakofonie hlavního města Anglie: hlasy kolemjdoucích dole na chodníku, rachot velocipédů a bafání jejich parostrojů, vyvolávání podomního prodavače, nepravdělné

víření prolétajícího rotorníku, štěkající pes, plačící dítě, burácení a syčení parokoní, klapot kopyt koní skutečných, hrubý smích prostitutek.

Uslyšel kroky na schodech.

Na mysl mu přišla otázka: *Co teď budu dělat?*

Ozvalo se tiché zafukání na dveře.

„Dále.“

Vstoupila paní Angellová s tácem, na němž ležel talíř nakrájeného masa, sýr a pořádný skrojek chleba. Byl tu i hrníček s podšálkem, miska cukru a konvice kávy. Paní Angellová přešla pokoj a položila tác na odkládací stůl vedle Burtonova křesla.

„Na tuhle roční dobu začíná být nezvykle chladno, pane – nemám zapálit oheň?“

„To je dobré, udělám to sám. Napíšete mi jeden dopis?“

„Jistě.“

Hospodyně, která pro Burtona často vykonávala drobné práce příslušející sekretářce, usedla k jednomu ze tří psacích stolů, zasunula do kožené psací podložky list čistého papíru a vzala si pero. Namočila hrot do kalamáře a psala podle Burtonova diktátu:

Jsem doma v Londýně. Očekávám další instrukce. Burton

„Pošlete to po kurýrovi do Downing Street číslo 10, prosím vás.“

Stará dáma překvapeně vzhledla. „Kam?“

„Do Downing Street číslo 10. Ihned, prosím.“

„Ano, pane.“

Bytná se zprávou odešla. O chvíli později Burton uslyšel, jak u vchodových dveří třikrát zapískala na píšťalku. Do půl minuty přiběhne na zápraží pes – téměř jistě chrt –, a až ho hospodyně nakrmí, vloží mu dopis do zubů a oznámí mu adresu doručení. Kurýr zavrtěním ocasu potvrdí příjem a rozletí se k Downing Street.

Tito pozoruhodní psi byli součástí poměrně nového komunikačního systému a první praktickou aplikací eugeniky, kterou britská veřejnost přijala. Každý pes přicházel na svět se znalostí všech adres v okruhu padesáti mil od místa, kde se narodil, a se schopností mezi nimi přenášet poštu. U adresátových dveří psi štěkali a škrábali tak dlouho, dokud si adresát dopis nevyzvedl. Po dokončení jednotlivých úkolů se kurýr

toulal v ulicích až do chvíle, než si jej někdo znovu přivolal trojím hvízdnutím.

Druhou polovinu systému tvořili malí doručovací papoušci. Tito fenomenální imitátoři přenášeli komunikaci mluvenou. Člověku stačilo zajít na poštu a předat jednomu z ptáků zprávu, jméno a adresu příjemce, a papoušek se rozletěl rovnou ke správným uším.

Byla tu však jedna potíž, problém, který eugenické vědce sužoval od samého počátku: zdálo se totiž, že když nějaký druh jakýmkoli způsobem modifikovali, pokaždé tím vyvolali nějaký neočekávaný vedlejší efekt.

V případě papoušků to byl fakt, že papoušci nadávali, pošklebovali se a uráželi každého, na koho narazili. Člověk v roli příjemce této služby nevyhnutelně dostával zprávu hojně opepřenu urážkami, jež do ní odesílatel nevložil. A vypadalo to, že tuto chybu nelze žádným způsobem opravit. Původně se doufalo, že každá domácnost bude mít svého papouška, ale pak se ukázalo, že nikdo takové neustálé spílání pod vlastní střechou nestrpí. A tak se do věci vložila pošta, a nyní měla voliéru plnou těchto ptáků každá pobočka.

V případě kurýrů nespočívala jejich nevýhoda v ničem vážnějším než v mimořádném apetitu. Přestože byli štíhlí jako proutek, psi vyžadovali poctivou porci na každé adrese, kterou navštívili, a i když byl celý systém zdarma, ti, kteří jej využívali, často zjistili, že investují značné sumy peněz do psího žrádla.

Burton slyšel, jak se vstupní dveře zavírají. Dopis byl na cestě.

Polkl hlt brandy a sáhl po doutníku; měl chuť na silný laciný tabák.

Prozkoumám Dahomé? pomyslel si, stále prodlévaje u otázky, co by měl teď dělat, když se mu ta záležitost s Nilem vymkla z rukou. K tomu, aby se problém jednou provždy vyřešil, byla sice nutná nová expedice, Burton však věděl, že ho Murchison jejím vedením nepověří. Verbální souboj, ve kterém se utkal se Spekem, už tak Královskou zeměpisnou společnost rozštěpil, a předseda expedici nepochybně nabídne nějakému neutrálnímu geografovi.

Takže Dahomé? Expedici do této neprobádané a nebezpečné oblasti západní Afriky chtěl uspořádat už nějaký čas, ale sehnat peníze teď bude obtížné.

Možná nějaký soukromý sponzor? Nebo nějaké nakladatelství?

Ach ano, a také tu jsou ty knihy. Už dávno chtěl vytvořit autoritativní překlad *Příběhů tisíce a jedné noci* a možná přišla správná doba, aby se do toho ambiciózního projektu pustil. Přinejmenším by měl dokončit knihu *Vikram a upír*, sbírku příběhů o hinduistické černé magii, které v tuto chvíli ležely s nedokončenými poznámkami na hromadě na jednom z jeho psacích stolů.

Psát knihy, moc se neukazovat a čekat, až to jeho nepřátele přestane bavit.

A vzít si Isabel?

Burton pohlédl na prázdnou sklenku, vyfoukl do ní tabákový kouř a drže doutník v zubech sáhl po karafě a nalil si další brandy.

Už déle než rok cítil, že je mu souzeno, aby se s Isabel Arundellovou oženil – teď si ale najednou nebyl tak jistý. Miloval ji, to rozhodně, ale také na ni měl vztek. Miloval ji pro její duševní sílu a praktičnost, štvála ho však svou panovačnou povahou a sklonem dělat věci jeho jménem, aniž by se s ním nejprve poradila. Miloval ji, poněvadž tolerovala jeho zájem o vše exotické a erotické, nenáviděl však její zaslepený katolicismus. Boha zabil Charles Darwin, ale ona i její rodina na té falešné představě stále lpěly – jako tolik jiných lidí.

Pokusil se svoji narůstající frustraci potlačit další sklenkou. A potom další. A další.

V osm hodin se ozvalo zaklepaní na dveře, v nichž se objevila paní Angellová. Nesouhlasně pohlédla na opilého cestovatele.

„Vy jste na tu kávu ani nesáhl, že ne?“ zeptala se.

„Ne, a ani to nemám v úmyslu,“ odtušil Burton. „Co chcete?“

„Ten chlapec už je zpátky.“

„Vtípek? Pošlete ho nahoru.“

„Myslím, že ne, pane. Nejste ve stavu, aby k vám chodily děti.“

„Pošlete ho nahoru, sakra!“

„Ne.“

Burton se vytáhl z křesla a nejistě vstal. Oči mu plály.

„Zatraceně, uděláte, co jsem vám řekl, ženská!“

„Ne, pane, to neudělám. Ne, když mi to říká ochmelka s nevyváchanou pusou. A připomínám vám, že i když jsem vaší zaměstnankyní, vy jste zároveň mým podnájemníkem a naši dohodu mohu ukončit, kdykoli to budu považovat za vhodné. Od chlapce převezmu zprávu já a hned vám ji předám.“

Vyšla zpět na podestu a zavřela za sebou dveře.

Burton k nim udělal několik kroků, ale potom si to rozmyslel a kymáčeje se zastavil uprostřed místnosti. Rozhlédl se kolem sebe po knihovnách plných svazků o geografii, náboženství, jazycích, erotice, ezoterice a etnologii; pohlédl na meče spočívající v držácích nad krbem, na ošoupané boxerské rukavice zavěšené na rohu krbové římsy, na pistole a kopí vystavené ve výklencích po obou stranách komína; zadíval se na obrázky na stěnách, mezi nimiž nechyběl ani portrét Edwarda, jeho mladšího bratra s poškozeným mozkem, v posledních třech letech chovance ústavu pro choromyslné hrabství Surrey, což byl následek pět let starého incidentu, kdy ho buddhističtí venkované na Cejlonu divže neutloukli poté, co je pohoršil lovem slonů; zahleděl se na tři velké psací stoly, pokryté listinami, rozepsanými knihami a mapami; prohlédl si tu spoustu suvenýrů ze svých cest: modly a řezby, vodní dýmky, modlitební koberečky, tretky a laciné ozdůbky; podíval se na dveře ve stěně naproti oknům vedoucí do malé šatny, kde přechovával nejrůznější převleky; mrkl do potemnělého okna a na svůj odraz na skle.

Otázka se vynořila znovu a tentokrát ji vyslovil nahlas: „Co teď budu, sakra, dělat?“

Dveře se otevřely a do místnosti vstoupila s přísným výrazem ve tváři paní Angellová a prohlásila: „Mladý pan Oscar povídal, abych vám řekla, že pan Speke je v Penfoldově soukromém sanatoriu.“

Burton stroze přikývl.

Stará dáma se obrátila k odchodu.

„Paní Angellová,“ zavolal Burton.

Zastavila se a ohlédla se po něm.

„Můj jazyk byl zcela neakceptovatelný,“ zamumlal rozpačitě. „Stejně jako moje nálada. Přijměte, prosím, moji omluvu.“

Paní Angellová se na něj upřeně zahleděla. „Tak dobrá. Ale ty své strašáky z tohoto domu vymetete, je to jasné? Buď tak, nebo se z něj odstěhujete sám – a nadobro!“

„Souhlasím. Dala jste Vtípkovi ještě trochu koláče?“

Stará dáma se shovívavě usmála. „Ano, a také jablko a pár karamel.“

„Děkuji vám. Myslím, že teď začnu vymetat strašáky z domu, jak jste mi doporučila.“

„Ale buďte tak laskav a nenechte se od nich přivést do maléru, sire Richarde.“

„Vynasnažím se, matko Angellová.“

Paní Angellová pokývala hlavou a odešla.

Burton chvíli přemýšlel. Na návštěvu nemocnice bylo už pozdě, bude s ní muset počkat do rána. A pokud Speke nepřežije noc, budiž. Na návštěvu Klubu kanibalů ale není pozdě nikdy. Pár skleniček s libertinskými přáteli mu pomůže pozvednout ducha a třeba tam bude i Algernon Swinburne. Burton slibného mladého básníka neznal dlouho, ale jeho společnost jej nezřízeně těšila.

Dospěl k rozhodnutí, převlékl se, zavalil si další hlt brandy a právě odcházel z pokoje, když se od jednoho z oken ozvalo zaťukání. Burton poněkud nemotorně přistoupil k oknu a spatřil pestrého papouška, sedícího na parapetu.

Vytáhl okno. Dovnitř se nahrnul oblak mlhy. Papoušek pohlédl na Burtona.

„Zpráva z úřadu našeho zasranýho premiéra,“ zaskřehotal. „V devět hodin ráno se máte dostavit do Downing Street číslo 10 k uslintanýmu vypatlanci lordu Palmerstonovi. Prosím potvrdte, ty podělanej ksichte. Konec zprávy.“

Burtonovo obočí, které se mu obvykle klenulo nad očima tak nízko, až to vypadalo, že se neustále mračí, vylétlo vzhůru. Premiér se s ním chce setkat osobně? Proč?

„Odpověď. Začátek zprávy. Potvrzují schůzku. Budu tam. Konec zprávy. Leť.“

„Jdi do prdele!“ vřískl papoušek a vznesl se z parapetu.

Burton zavřel okno.

Má se setkat s lordem Palmerstonem.

Zatraceně.

Klub kanibalů sídlil v prostorách nad italskou restaurací Bartoloni na Leicester Square.

Burton zde zastihl záhadného a dosti zachmuřeného Richarda Moncktona Milnese ve společnosti drobného Algernona Swinburnea, kapitána Henryho Murraye, doktora Jamese Hunta, sira Edwarda Brabrookea, Thomase Bendyshe a Charlese Bradlaugha – samí vyhledávací potíží.

„Burtone!“ zvolal Milnes, když vstoupil. „Gratuluji!“

„K čemu?“

„K zastřelení toho nevychovance Spekea! Ten kohoutek jste určitě stiskl vy, ne? Prosím vás, řekněte, že to tak bylo!“

Burton se vrhl do křesla a zapálil si doutník.

„Nebylo.“

„Jaká škoda!“ vykřikl Milnes. „Doufal jsem, že nám budete moci říct, jaké to je, zabít člověka. Myslím bělocha!“

„Nu ano, ovšem!“ prohodil Bradlaugh. „Vy jste přece cestou do Mekky zabil toho malého arabského kluka, ne?“

Burton přijal pití, které mu nabídl Henry Murray.

„Víte zatraceně dobře, že nezabil!“ zavrčel. „Ten ničema Stanley nepíše nic jiného než nesmyslné pomluvy!“

„Ale no tak, Richarde!“ zazpíval svým nervózním vysokým hlasem Swinburne. „Nebraňte se tak! Copak vy nesouhlasíte s tím, že vražda představuje jednu z oněch významných hranic, které musíme překročit, abychom poznali, že skutečně žijeme?“

Proslulý cestovatel vzdychl a potřásl hlavou. Swinburne byl mladý – bylo mu teprve čtyřicet – a nescházely mu intuitivní rozumové schopnosti, které staršího muže přitahovaly, ale byl také naivní.

„Nesmysl, Algy! Nedovolte, aby vás libertini těmi svými scestnými idejemi a otřesnou logikou uhranuli. Jsou nenapravitelně zvrácení, obzvlášť tady Milnes.“

„Cha!“ vykřikl přes celou místnost Bendyshe. „Swinburne je zrovna tak zvrácený jako oni! Potrpí si na bolest, to jste nevěděl? Má rád polibek biče!“

Swinburne se zahihňal, škubl sebou a zakřupal prsty. Pohyby měl jako vždy rychlé, trhané a excentrické, jako kdyby trpěl tancem svatého Víta.

„To je pravda. Jsem následovníkem markýze de Sade.“

„To je běžné prokletí,“ upozornil Burton. „Kdysi jsem navštívil jeden nevěstinec v Karáči – poslal mě tam na výzvědy Napier, chápete –“

Sešlost vyprskla smíchy a ozvaly se posměšné výkřiky.

„A tam jsem viděl, jak jednoho chlapa zbičovali do bezvědomí. A jemu se to líbilo!“

„Nádhera!“ zachvěl se Swinburne.

„Možná, pokud vás to láká,“ souhlasil Burton. „Jenže jedna věc je bičování, ale vražda, to je něco úplně jiného!“

Milnes se posadil k Burtonovi a naklonil se blíž.

„Ale já se vás ptám, Richarde,“ oslovil jej tiše, „copak jste nikdy nepřemýšlel, jaký to musí být pocit svobody, když se dopouštíte vraždy? Koneckonců, větší tabu neexistuje, ne? Porušte jej, a setřesete okovy, které vám vnutila civilizace!“